

qüents vulgars sentenciats a la darrera pena i per a no malmetre'ls ordena ofegar-los per submersió. Malgrat això el nombre de disseccions eren reduïdes; segons Diepgen, en el segle XV, un estudiant de Bolonya, durant tots els estudis, podia assistir màxim a la necròpsia de tres cadàvers.

Poca eficàcia tenien, però, aquestes disseccions escadusseres. Per una part la manca de continuïtat i repetició n'anullaven el profit; per altra no s'hi veia res més que el que s'hi volia veure, una afirmació de les descripcions galèniques. Durant el Renaixement és quan l'Anatomia pren embranzida i s'esmena a Galè amb grans protestes dels galenistes. Pels doctors escolàstics i els humanistes, d'acord en aquest punt, era un renec l'afirmació de Vesali que l'Anatomia es fonamentava en la investigació directa del cadàver.

Però la mateixa cridòria dels vells doctors i dels nous ja envellits atrau l'atenció de la gent selecta i curiosa de saber. Enfront d'aquells pedants, anquilosats, pervertits per la lletra de la literatura clàssica, existeixen els qui de l'antigüetat clàssica n'accepten més que res l'esperit: l'amor a la Ciència i l'amor a l'Art sempre en constant renovació. No són els metges i els cirurgians solament els qui assisteixen a les aules d'anatomia, sinó que també els naturalistes, els filòsofs, els artistes. Els pintors sobretot. Lleonard de Vinci, artista i científic, disseca, i abans que Vesali, ja corregeix errors de Galè i es proposa publicar un Tractat d'Anatomia, com ho proven les notes i fragments conservats a la Biblioteca de Windsor i els múltiples dibuixos de preparacions anatòmiques. Miquel Angel fa disseccions sota la direcció de Realdo Colombo i també pren apunts. Rafael fa el mateix. Calcar, deixeble del Ticià, ilustra l'obra d'Anatomia de Vesali amb admirables dibuixos.

Tota aquesta curiositat per l'organisme humà havia de portar, repetim-ho, un gran benefici a la Medicina. Les obres de Medicina alternen amb la Bíblia entre els primers incunables. Els nous metges, els esperits joves, entren amb ànsies de capgirar-ho tot. L'anhel de trencar amb les velles doctrines els empeny i els fa ésser agressius i injustos. Paracels s'hi acara i amb el to vexant comú en ell, diu als savis oficials: "la meva gorra de dormir sap més que vosaltres, la meva barba té més experiència que els vostres doctors".

S'avança, però, a la bona de Déu. Trencat tot

mètode d'escola cadascú empra la tècnica que li plau. Tots són autodidactes i en dubiar de les coses apreses creuen que el món només espera la seva revelació. Sembla talment que se'l treuen de dins com els joglars fan sortir de la boca la cinta que mai s'acaba. I és que els científics del Renaixement en renegar de la lògica de l'aristotelisme no donen valor més que a la intuïció i als sentits; "perquè la Naturalesa només pot i vol ésser coneguda per intermedi dels sentits sense que tingui necessitat del raonament", afirma Paracels. Tots semblen guerrillers i que cadascú no tingui més missió que destruir.

Això fa dir a Saisset que, "en les altes especulacions intel·lectuals hom sap que el segle XVI no ha creat res d'original. La seva filosofia, tota de préstec, és essencialment una filosofia d'oposició; es proposa, abans que el descobriment de la veritat, l'enrunament de l'escolàstica". Però si en filosofia Saisset té molta part de raó, no passa el mateix en Ciència i de les que més en beneficia és la Medicina. L'escolàstica posava una bena als ulls dels homes, i anar pel món amb la vista tapada, treu tota aptesa per a l'estudi de les ciències naturals. Interrogar i explorar la Naturalesa en cerca d'un argument per a avalar una concepció anterior no afegia gran cosa als coneixements humans. Calia que els homes oblidessin el que havien après i esguardessin sense prejudicis la Natura. El que pervertí precisament els científics dels primers temps del Renaixement fou no desentrenar-se per complet de la dialèctica escolàstica. Encara els malmet el mediavelisme que tots, en més o menys intensitat, porten dins. La Medicina n'hagué un gran favor d'aquella destrucció perquè li convenia esporgar totes les branques i que el tronc brotés de nou.

VIII. — ELS HOMES

Els homes del Renaixement porten un estrany neguit. Tan-se-val els literats com els científics i filòsofs. Els professors humanistes italians del quatre-cents van de ciutat a ciutat a explicar i escampar la nova visió de la cultura; la majoria s'ajornaven màxim quatre anys en un mateix lloc. El mateix passava en els cultivadors d'altres especulacions intel·lectuals. Però qui els avantatjava a tots eren els metges.

Per una part, els ambats de la política els obligava a canviar constantment de país. Ara era un